Rahwa Sõna

Ilmub 6 korda nädalas.

Üksiknumbri hind 5 senti

Toimetus ja talitus:
Tallinn, W. Pärnu m. 31
Telefonid: toimetus 27-68 ja 3-61, talitus 3-61 ja 19-23. Kaastöö erwatakse tasulikeks, kui tasunõudmine käsikirjal märgitud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse alal ainult autori soowil. Aadressi muutmine 20 senti. Kirjade aadress: „Rahwa Sõna", Tallinn.

Tellimise hind postiga:
1 kuu 1.25 s. | 6 kuud 6.75 s.
2 „ 2.50 | 12 „ 13.00
3 „ 3.50
Wäljamaale 3 kr. 25 s. kuus

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuste küljel ühel weerul 5 senti millim., lehe eesotsas 10 s. mm., teksti osas 12 s. mm., teksti kirjaga 15 s. mm. Tööliseorgan. ja kohaotsimisekuulut. poolehinnaga

Kuulutusi wõetakse wastu kella 2. „Rahwa Sõna" tellimisi wõtawad wastu kõik wabrikud, postiasutused ja oma tellimiste wastuwõtjad.

Nr. 262 (1114) Tallinnas, neljapäewal, 20. nowembril 1930. a. IV. aastakäik

Ühendatud nahawabrikud administratsiooni alla.

Nahawabrikutel wõlga üle 4,5 miljoni krooni.

Aktiwa ületab wõlgade summa.

Kreeditorid otsustasid eeltöid alata administratsiooni sisseseadmiseks.

Teisipäewa õhtul oli Tallinnas kokku kutsutud „Estokingi" ühendatud nahawabrikute kreeditoride koosolek. Kreeditoride kokkutulekut soowisid ise ka nahawabrikute peremehed wennaksed Steinid, kuna peale Diskonto panga kokkuwarisemist, milline pank oleti nahawabrikute finantseerimiseks oli loodudki, nahawabrikute seisukord õige segaseks muutus.

Koosolekust wõttis osa umbes 30 kreeditoori, esitades umbes 1 milj. kroonilist wõlasummat. Walgamaa firmasid esitasid kohalikud adwokaadid, Riiast olid mitmed kreeditorid isiklikult kohale sõitnud.

Nahawabrikute peremeeste poolt kanti ette ettewõtte bilanss. Wõlgasid on ettewõttel üle 4½ milj. krooni, tööstuse bilanss näitab aga aktiwa sellest suuremat summat. Nii ei ole takistusi ettewõtte administratsiooni alla seadmiseks. Tööstuse omanikud selgitasid ka asjaolusid, mispärast ettewõte raskustesse sattus. Tööstusel on suured tagawarad, ladudes on walmiskaupa 2 milj. krooni wäärtuses. Samal ajal toorenaha hinnad on langenud. Puudub ka soodne turg ja selle tagajärjel olla paratamatult suuri kahjusid saadud.

Kreeditoride koosolek otsustas ettewõtte administratsiooni alla wõtmise eeltöid alata.

Ettewõte bilanss antakse börsikomitee sellekohasele komisjonile läbiwaatamiseks, kes kontrollib, kas on wõimalik niisuguse seisukorra juures administratsiooni sisse seada.

Edasi esitatakse rahukogule administratsiooni sisseseadmise ettepanek ja kui rahukogu selle kinnitanud, tuleb kreeditoride koosolek uuesti kokku, et administraatoreid walida.

Põlwepikkune wäljapressija Tartus.

Lubas päewapiltniku läbi peksta ja teise ilma saata.

Tartu, 19. nowembril. Kolm päewa tagasi leidis Tartu päewapiltnik Stabel oma korteri eeskojast Kiwi tän. 3, kirja, milles nõuti, et ta sama päewa õhtuks wiiks wõõrastemaja „Eestimaa" eesukse kõrwale, trepi wahele 100 kr. raha, wõi muidu läheb Stabelil hoopis räbalasti. Kiri kandis allkirja „Must Kolmik".

S. loomulikult nõudmist ei täitnud. Järgmisel päewal tuli aga uus ähwarduskiri, milles mees lubati maha tappa, kui ta ka nüüd raha wiimata jätab. Stabel wiiski raha — kuid ainult kolm wanaaegset tsaarirubla.

Järgmisel päewal seati Stabeli korteri juures walwe sisse. Tabatigi wäljapressija, 12-aastane algkooliõpilane Ewald Kriegerberg. Poisil oli uus sõwade sõnadega kiri kaasas, kus jälle ähwardati surmaga, enne seda aga lubati S. weel mehe kombel läbi peksta.

Noor wõrukael tunnistas üles, et ta juba möödunud suwel samasuguste kirjadega pommitanud üht adwokaati, kuid tagajärjetult. Poiss on juba waremalt näppamiste pärast karistatud.

Waleraha-wabrik Lätis.

Kolmeliikmeline „osaühisus" meisterdas Läti rahasid.

(„Rahwa Sõna" traaditeade.)

Walga, 19. nowembril. Politsei wangistas siin kohalikud elanikud August Andersoni, Herman Oja ja Marie Juuli waleraha walmistamise pärast.

Kõik kolm olid 16. Kp. ühte kampa heitnud ja hakanud Läti 50-santimiliisi meisterdama hakanud. Paari päewa kestel oli nendel korda läinud 40 kr. wäärtuses walerahasid liikwele lasta.

Anderson ja Oja, kelledest esimene 16, teine 26 a. wanad, olid „erialalt" rahade walajad, kuna Juuli hooleks oli määratud rahade lewitamine.

Harju panga tegelased riigikohtus.

[illegible]

Eesti kaotab wõituru Saksamaal.

Kreenpatud tollid 27. now. makswa [illegible]

Lattiku kutsari poeg uppus.

[illegible]

Salapiirituse laew hukkunud?

Meri uhtus 1000 ltr. piiritust randa.

[illegible] eelmisele 200 liitrile uhtus meri teisipäewa õhtul Pärnu randa Wiinmaa[?] weel 1000 ltr. salapiiritust, mis piiriwalwe poolt ära korjati.

On tekkinud arwamine, et wiimase tormis Pärnu ranna lähedal [illegible] salapiirituse laew ehk paat hukkunud. Paremal juhtumisel wõib [illegible], et salapiirituse wedajad tagaajamisel muid randa uhtud laadung merre on loopinud.

[illegible] nõude kestel leidunud [illegible] märgid.

Eesti delegatsioon sõitis Riiga.

Eile õhtul sõitis Riiga Eesti delegatsioon, koosseisus Kaljot, Michwitz ja Hurt, et alustada seal läbirääkimisi kaubalepingu asjus. Eeloleweid läbirääkimised hinnatud põhimõtetel ette külimuste ümber.

Streigilaine Hispaanias lewineb.

Mitmes linnas werised kokkupõrked.

Madriid, 18. nowembril. Üldstreik Madriidis lõppes, kuid teistes Hispaania linnades on streigiliikumine laienemas. Barcelonas oli täna õhtupoolikul werised kokkupõrkeid politsei ja streikijate wahel. Neli isikut sai surma ja 12 haawata. Tõsiseid kokkupõrkeid oli ka Sewillas ja Alicantes.

Pariis õiget pilti seisukorrast Hispaanias on praegu wõimata saada. Nähtawasti ei ole seisukorra lõplikku rahunemist enne oodata, kui on kõrwaldatud üldise rahulolematuse põhjused.

Kõrgema aumärgiga rahawõltsija.

Ookeanilendur-wõltsija lugu sünnitab suurt kõmu.

Wiin, 18. nowembril. Ameerika ookeanilenduri Charles Levine'i arreteerimise asi sünnitab suurt kõmu. Nagu teatatud, süüdistatakse ookeanilendurit Prantsuse raha wõltsimises. Nii on seda piinlikum, et Levine'ile anneti omal ajal Austria kõrge korgem aumärk. Wiini tuleb ka wälisministeeriumi ajakirjanikke asja jälgima.

Diplomaat tapeti ja rööwiti.

Moskwa, 18. nowembril. Nagu Taškentist teatatakse, leiti sealne Afganistani konsul. Peeti surnud [illegible] tapetult ja wäljas rööwitult. Mõrtsukas [illegible] jäänud.

Töölised oma seisukorda arutamas.

Tallinna töötatööliste toimkonna, wabrikuwanemate ja tööliseühingute esindajate koosolek.

Neljapäewal 20. nowembril s. a. korraldatakse Eestimaa Tööliseühingute Keskliidu ruumes „Töölisekodus" Tallinna töötatööliste toimkonna, wabrikuwanemate ja tööliseühingute esindajate koosolek, kus arutusele tuleb töötute kui ka töötawate tööliste küsimus. Koosolekul tahtlikult pärast on kõigil huwitatute ilmumine tarwilik. Ärgu laskku end keegi eksitada „Päewalehe" prowokatsioonist, nagu oleks töötute toimkond kommunistide tööriistaks ja kawatseks pealegi mässu korraldada. See prowokatsioon on nähtawasti selleks wälja mõeldud, et halwata töötute wõitlust tähtsate leiwa eest.

Tallinna Töölismuusika Ühing

[illegible]

Kaks õnnetust töölistega.

Eile toodi Tallinna keskhaigemaja rawitsusele Põhja paberi wabriku töölised Eliise Lusti, 34 a. ja Leonid Abel, 24 a. wana, kes mõlemad töö juures wigastada olid saanud. Lustil wigastas ümber kukkuw puuwirn pea, Abelil raudtee roobas jala.

Mussoliinlikult...

Rooma, 18. nowembril. Itaalia walitsus otsustas kärpida riigiametnikkude palkasid 12 protsendi wõrra. Tööliste palku oli juba warem kärbitud.

Kinoteater „ENDLA"

Grandioosne esietendus! Kauaoodatud löökeeskawa!
[illegible] Fox-film toodangust!

„INDIA LEEKIDES"

(Must kaardiwägi). Põnew draama lähemast minewikust 8 w.
Peaosades: MYRNA LOY, VICTOR MC LAGLEN, DAWID ROLLINS, ROY D'ARCY j. t.

Ilmasõja paewil, hargneb Indias haaraw romaan Inglise ohwitseri ja Hindu printsessi wahel. Enneolematuid, erkepingutawaid hasardi... lahingstseene hindude ja inglaste wahel... Suurepärane lawastus, sisu ja mäng.

[illegible] toodangust „Ühe rewüütantsijanna romaan" Filmjutustus näitlejate elust 7 waatuses. Peaosades: Bessy Love, Jerry Miley j. t.

Algus pühap. kell 3. Äerip. kell 5.

ESIETENDUSKINO
Modern
Suur Tartu mnt 4

WIIMASEID PÄEWI
jookseb esimest korda Tallinnas tõeline waigus helifilm, kus helid mitte plaatidelt, waid otsekohe lindilt üiekantakse.

Neapol, armastuse ja laulude linn.

Laulu-, kõne- ja helifilm. Carmine Gallone mõte ja lawastus.

Peaosades maailmakuulus tenor JAN KIEPURA ja tuntud iludus BRIGITTE HELM. Laulab Jan Kiepura - see on selle kütkestawa, kirest ja armastusest elustatud filmi kõige suurem tõmbejõud. Kui tema laulud ja Neapoli lahe Pompeij waremetel ja Kapril kõlawad, seda muljet ei suuda ükski ooperilawa maailmas pakkuda.

Piletihinnad põrand 25-45 snt., rõdu 45-50 snt.

Rahwamaja „Grand-Marina"

20-st nowembrist. Hooaja suurim film!
Publiku lemmiku **HAROLD LLOYD'i** osaw.

Ettewaatust, Harold, ettewaatust!

(Hädaohtude keerises). Lõbus helifarss 2 seer. 16 j. korraga.

Näitelawal: 1) **Neegri-tantspaari** Bony & Freeman'i wõõrusetendusi, 2) **Maks ja Leks**, 3) Zhonglöör **E. Ferrari** j.t.

Kinoteater „Kungla" W. Pärnu m. 31

„Päästke meie hinged"

(Allweelaew hädas). Romaan möödunud päewist 10 jaos. Tegewus enne ja pärast rewolutsiooni Wenemaal ja emikrantide elust Pariisis ja Aafrikas. Peaosades: Susi Weron, Charles Wanel ja Lilian Hall-Dawis.

„Waimude loss" **(Hiromant).** Film spiritistlikkude seansside saladusest 8 jaos, milles rohkesti nalja ja tõde. Peaosades: Georg Meeker ja Marjorie Beebe.

Kinoteater
Diana
Kopli tän. 2.

15. skp. alates liigutawam ja südanthaarawam suurf.!

„Igatsus lapse järele"

(Ema armastus) Raske elutragöödia 12 jaos. Kuulsa Georg Jacoby lawastus. Olin jäätud kõigist maha.. ainuke inimene kes armastas mind ... oli laps! Peaosades: Henny Porten, Elisabeth Pinajeff, ja Gustaw Diessl.

„Ameerika nali" — 3 jaos.

Kino „FORUM" Narwa m. 13, telef. 304—67.

Esmaspäewast, 17. now. hooaja suurim löökfilm. Euroopa parim kõne- ja helifilm

Atlantik

Majesteetlik ja kangelaslik kurbmäng 16 jaos Ernst Raymond'i romaani järele.

Peaosades Saksamaa kunstnikud **Fritz Kortner, Lucie Mannheim, Franz Lederer ja Willi Forst.** Algus kl. 5, pühap. kl. 2.

RING SULGUB.

Põllumeestekogude wärskem wõit walitsuses.

Tööerakonna järjekordne [illegible].

Ring sulgub. See, mis osutus paratamatuks praeguses kiires poliitilises situatsioonis, on sündinud: põllumeestekogude A. Tupits, W. Martinson ja M. Taarman on esitanud riigikogule riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwaalgatamise seaduse muutmise seaduse, mille järgi põhiseaduse muutmise eelnõu loetakse rahwahääletusel wastuwõetuks, kui selle poolt on rahwahääletamisest osawõtjate enamus; praegu maksew seadus (§ 37) seab tingimuseks: põhiseaduse muutmine loetakse rahwahääletamisel wastuwõetuks, kui selle poolt on hääletanud wähemalt pool kogu hääleõiguslikkude kodanikkude arwust. Sisuliselt tähendab see eelnõu katset kõrwaldada kandwam kiwi põhiseaduse kaitsewundamendis ja seega esimest sammu põhiseaduse muutmise asetamiseks kawatsuste [illegible] tegelikule pinnale.

Jättes käesolewal korral täiesti puudutamata esitatud eelnõu juriidilise külje, piirdume me oma tänasel sõnawõtul selle akti poliitilise tähenduse käsitamisega.

Astutud samm on wiimane lüli ketis, millisega põllumeestekogud läinud sawest peale [illegible] sigistawad kinni tööerakonna hingeaugu. Radikaalsele demokraatilisele mõttewiisele rajatud wäikse wehe erakonna poliitiline pankrott ei oleks olnud täielik, kui Strandmani liin all [illegible] tagurlus poleks kaswanud läbi oma lihwa ka maksewa põhiseaduse äärewardadesse, et püstitada reaktsioonirekorde ka põhiseaduslikkusel rindel. Muidu on kõik rünnatud ründatud. On tehtud puhas töö waese wäikse wehe leiwakannika, riide ja jalawarjude kallal. On laostatud algkool maal. On tunnustatud [illegible] 8-tunnilise tööpäewa seaduslikkus. On läbi seatud [illegible] sotsialiseerimisseadused: [illegible] tagasi!

Oma programmi pogromm ei oleks olnud täielik, kui radikaali Strandmani kõwa käsi poleks teinud lõpukat maksewale põhiseadusele koguda kommangi reaktsioonireeglite järgi. Wõti sellele aktsioonile pandi, teh hiljuti juba mitu korwel, kui Tupits kirjutas ette oma programmikõnes riigiwanemale peale muu ka selle nõude, et tuleb muuta põhiseadus ja panna paika president. Aga siis näis olewat nõnda, et tööerakond wähemalt sellest käsust loobub [illegible] oma [illegible] lawtseerimise abil rõutuse ja kiitmise wahel. On wäljaspool kahtlust, et teatud osa tööerakonnast kuni wiimase ajani katsus selle presidendi wastu. Need wiimsed mohikaanlased on nüüd surutud wastu seina ja sunnitud wetelama alla sellegi Strandmani-piiti — termiliselt põllumeestele ja [illegible] tööerakonnale.

Kui, nagu näib, on Strandmann-Eeliseri tiib tööerakonnas saawutanud selle wiimase otsustama wõidu kõikidele waielustele, mis peeti riigikogus käesolewa istungjärgu awamisel riigiwanema poolt antud seletuste puhul. [illegible] on riigiwanem wõitnud ajawa põhiseaduse küsimuse selle, et ta wastasrinna poolt wastu seina suruti ja tal tuli kui [illegible] täiesti [illegible] läbi[illegible] wõitluswäljalt. Riigiwanem ähwardas ju juba tol korral riigikogu awalikult, et kui sotsialistid oma pealetunge ei jäta, siis põhiseaduse muutmine paratamatuks osutub. Sellega oletegi siis nüüd wõtnud lõplikult oma erakonnas, oh Wardsawi mees.

Ei see „wõit" ärata kelleski kadedust. Igatahes ei wääri [illegible] säärased mammutid mohikaanlased, kes kaitswad endid läha mitte tõsiste argumentidega, waid otsitud sonkudega. Ei saa ometi wõtta tõsiselt waidet, nagu oleks president peale muu weel paratamatult wajalik selleks, et — kaitsta peaministrit wastasrinna terawuste wastu! See Eesti oodataw president peaks siis olema raskem tragim weel kui Poolas praegu Pilsudski peaministrina.

Riigiwanema tollekordsest sõnawõtmisest selgus weel teine huwitaw asjaolu: põhiseaduse muutmisedega [illegible] kohtu- ja siseministeeriumi [illegible] ja tema tahtwat [illegible] selle eest, et wastaw eelnõu asjakohawitatud rühmadele lähemal ajal kätte saadetaks. Tähtawasti on see nüüd siis [illegible] ja põllumeestekogude kalm meest on sellest teinud tarwilikud järeldused. Ni tuleb siis wälja, et siin on walitsuse, firma aga kogude oma. Tähtawasti on see maskeerimine mõeldud selleks, et wormiliselt rahustada tööerakonna wiimseid mohikaanlasi, kes peaksid kindama seda walitsuse [illegible] seda rohkem, et praeguse riigiwanema ähwardus põhinõudeks koalitsioonile on: mitte mingisuguseid eelnõusid riigikogu rühmadelt, [illegible] koalitsiooni! Sellest on [illegible] kindlasti kinni peetud. Aga näe, nüüd lubab walitsus kes kuhtes pakkumise ja [illegible] eelnõu sahtes, mis kohtuministeeriumi wälja. Et [illegible], mohikaanlased, ja sange, aru ohwri suurusest! Ja mohikaanlased, nagu näete, on kiindnud ja — annud oma õnnistuse walitsusele nüüd.

Nii siis: põllumehed wõiwad [illegible] oma wiimast wärsket walitsusse [illegible] selles täies teadmises, et põhiseadusliselgi rindel riigiwanem [illegible] on annud tööerakonna sea kogude pakule — wabaraiumiseks.

Põllumeestekogud on wõidutahinas isegi weidi üle, [illegible] nad on pannud sunnikorras muutmise [illegible] kui [illegible] elja, kes alles paar aastat tagasi [illegible] põhiseaduse muutmise küsimuses tuli wankumatale weendele: praegu puudub igasugune wajadus põhiseaduse muutmiseks. Aga [illegible], et see professorihärrale tehtud wäike wiperus pole midagi wõrreldes nende järjekordsete jännidega, mis nad mänginud tööerakonnale.

N.-Wene nõuab relwastuse wähendamist

„Desarmeerimiskonwerents, kui wõimalik."

Genf, 18. nowembril. Nõukogude delegatsiooni juht Litwinow esitas täna ettewalmistawa desarmeerimiskonwerentsi komisjonil parandusettepaneku, mille järele desarmeerimiskonwentsiooni tuleks sõnad „mereõhudusid piiratakse" asendada sõnadega „mereõhudusid wähendatakse". [illegible] wõeti wastu Litwinowi parandusettepanek. Prantsuse delegaat püüdis seda parandust parandada sõnadega „kui wõimalik". Kuid see parandus lükati tagasi, pärast seda kui Litwinow üldise naeru tekkel oli teatanud, et niisugusel korral oleks parem, et ka konwerents muudaks oma nime. Nimelt peaks konwerents end nimetama: „ettewalmistaw desarmeerimiskonwerents, kui wõimalik".

Eesti piiririkkujad Rootsi kohtus.

Kahekuuline karistus tühistati.

Stokholm, 18. nowembril. Stokholmi kohtupalat tühistas esimese instantsi kohtuotsuse kahe Eesti kodaniku Karl Weiti ja Jakob Trafimowi kohta, kes piiririkkuja jalutuplemise pärast kumbki kaheks kuuks wangi olid mõistetud.

Norra ühistegelased streikima.

Oslo, 18. nowembril. „Aftonbladet" teatel on Norra ühistegewuse liidus streiki oodata. Kui töölised kui ka ametnikud ahwardawad streiki alata. Kui streik tõesti algab, siis wõib sellest osa umbes 3500 isikut.

Rahulolematuse laine kaswab.

Linna teenijate-tööliste üksmeelne protestkoosolek.

Nõutakse majandusliku ja õigusliku olukorra parandamist.

Tallinna linna teenijate-tööliste koosolek 18. nowemb. Wriskimaja saalis läks wäga korda. Muuseas jaal oli tungil täis linna teenijaid ja töölisi, kes asjalikult arutasid oma majandusliku ja õigusliku olukorda ning organiseerimise küsimust.

Paljude referentide wõeti elawalt sõna, kus leiti, et linna teenijal pole kaitset — seadust oma õiguste maksma panemisel, nagu see on riigiteenijail. [illegible] wõib oma nägemise ja tujude järele wallandada teda. [illegible] Wähemapalgalise teenijaga ega töölisega ei arwestata. [illegible] majanduse osakonnas wallandati mitu wähemapalgalist teenijat korraga ja [illegible] kui samal ajal [illegible] jõududel palka mitukümmend kr. kuus tõsta, [illegible] ikka weel küllalt suured palgad.

Arwustati terawalt linnawalitsuse tegewust, kes sagegi ei liiguta oma sõrme tööliste palgaolude parandamiseks, kes isegi ignoreerib linnawolikogu sellekohaseid [illegible]. Eriti terawalt arwustati praegust Strandmani walitsust, tema majanduslist poliitikat nimetati tabawalt [illegible] pinguteawse poliitikaks. Kodanlikud — töölistele tehakse kunstlikult elu kalliks kõiksuguste tollide tõstmisega, mis lähewad waid üksikute rikaste ja hangeldajate kasuks. Leiti, et sarnasele poliitikale wastu töötamisel on parimaks abinõuks, kui kõik linna teenijad-töölised organiseeruwad ja koonduwad oma ühingu juure, sest praegu on ajajärk, kus ainult jõuga arwestatakse.

[illegible] wõeti wastu ühel häälel linnawalitsusele esitamiseks resolutsioonid:

1) Nõuda palkade tõstmist wastawalt elatusmiinimumi piirides.

2) Nõuda teenijatele-töölistele käesolewa aasta jõuluks lisatasu ühe kuu palga suuruses, mis aitaks natuke majanduslikst raskust pehmendada.

3) Nõuda linnawalitsuselt, et Kopli trammiliini ümberkorraldusetööd edasi tehtaks (linnawalitsus olla [illegible] trammi liikumise seisma panna [illegible] päewakorrale wõtnud). Liini likwideerimine kaswataks tuntawalt töötute arwu.

Kohtu-uurija Luik wiieks aastaks wangiroodu.

Wõttis eeluurimisel olewalt isikult altkäemaksu.

[illegible]

[illegible] süüaluse Walga jaoskonna end. kohtu-uurija Josep Luige altkäemaksu pressimise sugu eeluurimise all olewalt isikult.

See on Eesti kohtu ajaloos teine juhtum, kus kohtu-uurija altkäemaksu pärast süüpinki sattunud. Aastaid tagasi sattus sama asja pärast kohtu alla kohtu-uurija Tammist, kes pankur Scheelilt altkäemaksu oli wõtnud. Seepärast ka huwi asja wastu awalikkuses kohtutegelaste seas suur.

Luik end altkäemaksu wäljapressimises süüdi ei tunnista. Kuulatakse üle tunnistajad, keda arwult 8.

Prokuröri abi Kompus seletab, et ühes suuremas wekslitõwltsimise asjas arwati kaasalud olewat ka Kiiu algkooli juhataja J. Saarmann (S. mõisteti hiljem selles asjas õigeks). Asja juurdlenud Luik. Kompus nõudnud Saarmanni wahi alla wõtmist. Luik lubanud aga asja kaaluda ja kaalunud pikalt, kuni ise wahi alla sattus.

J. Saarmann, keda süüdistati wekslitõwltsimises, seletab, et Luik [illegible] talle ütelnud, et ta wõib Saarmanni wahi alla wõtta. Ta anda aga end teisiti seada, kui S. maksaks Luigele 200.000 senti. S. pole julgenud maksmisest ära öelda, lubanud ainult summast osa. Wiimaks lepitud kokku 120.000 s. peale, millest 50.000 pidi nädala jooksul Luigele kätte andma, teine osa aga oleks tulnud hiljem maksta.

Saarmann teatas altkäemaksu wäljapressimisest prokurör J. Loomanile. See soowitas raha anda, kuid enne rahade numbrid üles märkida. S. tegigi nii.

Prokurör Looman sõitis altkäemaksu andmise päewal Walka ja peale Luige juures läbiotsimise toime. L. salgas igasugust rahasaamist Saarmannilt, kuid aga märgitud rahad tema [illegible] sahtlist leiti, mida ta sinna oli ära peitnud, siis seletas L., et wõtnud selle summa Saarmannilt laenuks. Luik wõeti wahi alla.

Kohtupalat mõistis ta nüüd 5 aastaks wangiroodu.

Surm kõrwes.

Philip MacDonaldi romaan.

18

„Hale! Püüdke teda meelemärkusele äratada! Tehke, mis iganes wõimalik! Tal on weel minut aega..."

Hale kiirustas [illegible] Abelsoni [illegible], kallas wett [illegible] näole ja [illegible] ta meelekohti.

[illegible] tagajärgi. [illegible] üle poole minuti oli möödunud, kui Hale [illegible] Abelsoni [illegible] wett [illegible] ja [illegible] Hale [illegible] küllalt [illegible]. Kuid ta wõlu ei suutnud Abelsoni [illegible] elu tagasi tuua.

[illegible] seersant [illegible] ta [illegible] kinni. [illegible] Abelson [illegible] „[illegible]," ütles seersant. „Weel wiis minutit [illegible] olekin [illegible] tegema... [illegible] on juba liiga kõrgel ja [illegible] jäämine [illegible] juures wõib igal silmapilgul [illegible]."

Seersant sammus palmide wahel sinna-tänna. Mitu korda hüüdis ta Sandersit, ilma et oleks saanud wastust. Jällegi sammus ta kiirelt edasi, waadates ja paremale [illegible] pilke heites.

Äkki jäi ta seisma ja pikk [illegible] millegile ootamatule. Seal oli Sanders, põlwili palmi najal. Mingisugune arusaamatu urisemine ja sõnade wool kostis ta huultest... seersant hiilis lähemale ja kuulis waid üksikuid sõnu taibate. Süngewad [illegible] kõrwus ta troopikakiiwri kuklasse.

„... Oh armuline jumal," palwetas Sanders, „kuula oma elendikku, oma wiimase sulase häält! Ma palun sind, oh armuline Issand! Lase langeda [illegible] oma halastusest sellele paigakesele ja nende meeste hingedele, kes siin praegu wiibiwad... puhasta ja õnnista neid... Istuta nende patustesse südametesse jumalikke mõtteid, et nad oma surmatunnil puhtatena wõiksid ilmuda sinu palge ette..."

Seersant sammus aeglaselt ja järelmõtlikult tagasi. [illegible] hääl summus iga sammuga ikka nõrgemaks, nõrgemaks, kuni ta palmide kohinasse täiesti kadus.

Ta astus puiewahelisele laagriplatsile; [illegible] istusid wartjus Cook, Morelli ja Hale, kuna teisel [illegible] Abelson, kes weerandtunnilise meelemärkuseta oleku järele nüüd [illegible] teadwusele oli ärganud. Ta näis olewat äärmiselt õnnetu.

Seersant sammus meeste juure ja ütles:

„Morelli, allohwitser Belli juures ei ole keegi — minge ometi [illegible]. Kas teiega kõik juba korras on, Cook?"

„Mhm," noogutas küsitaw wastuseks pead.

„Hale," jatkas seersant, „otsige kusagilt tükk paberit ja lõigake ta kuueks osaks; wiis lühikest ja üks pikem."

Hale tõusis püsti. „Loosimiseks? Kohe." Ta sammus üle platsi ja kummardas surnud Pearsoni seljakoti juure.

Seersant pööras Abelsoni poole. Selle nägu oli weel ikkagi troopikakiiwri warjus, nii et [illegible], kui ta alustas [illegible]:

„Ütle, et ma kunagi warem pole saanud niisuguseid lööke? Sa armas jumal, see on ju minu elukutse... peksta ja ise peksa saada. Selle juure kuulub [illegible] löök, mis juba tõesti suudab midagi ära teha..." Ta hääl lõmbus, ta kaotas wähemagi enesewalitsuse ja peitis pea kätesse.

Seersant silmitses teda hetke waikides.

Suurasunikkude sõnad ja teod.

Mõni päew tagasi ilmus „Maal." nr. 131 asunikkude rühma liikme Jakob Sõgre poolt awaldatud märgukiri põllutööministrile — maajuurdeõigete andmiseks, wäiksemaapidajatele endistele mõisatöölistele, et sellega neid wäikse kohapidajaid oma lõa otsa saada.

Kuid see sama härra suurasunik riigikogu omawalitsuse komisjonis hääletas sotsialistide poolt tehtud ettepaneku wastu, et kirikule ja usuühingule mitte nii suuri maa-alasid kätte anda, nagu see seaduse eelnõus oli ette nähtud, waid need maad tuleksid maapuuduskannatajaile wäikemaapidajatele wälja jagada. Suuga lubatakse, aga kus see tegelikult wõimalik, seal ollakse wastu. Näha, et suurasunikud ei wõi poolda, et ühe wäiksemehe kätte head põllumaad läheksid. Neile on head küll kännustikud ja wõsameisad. Mõisa wäljad, palgimetsad ja pargid oigu aga nende päralt.

Ringhäälingu pillid korda.

Programmikomisjon tööl.

Eile astus kokku ringhäälingu programmikomitee, et otsida wõimalusi nende nõuete täitmiseks, mis wiimasel ajal ringhäälingu programmi kohta on awaldatud. [illegible] otsusteni aga ei jõutud. Komitee astub uuesti kokku tulewal nädalal, millal siis ringhäälingu pillid lõplikult korda tahetakse seada.

Teatawasti nõutakse walitsusasutuste poolt, et ringhääling rohkem isamaalise propageerimise ajaks. Wiimasel nõupidamisel nõutud, et igaõhtune esitawa [illegible] algaks hümniga.

Stahlberg Soome presidendiks?

Helsingi, 18. nowembril. Edumeelsete erakond otsustas üksmeelselt esitada oma presidendikandidaadiga ja paluda esimeselt Soome presidendilt Ståhlbergilt nõusolekut tema kandidatuuri ülesseadmiseks.

Soome napsijanus.

Langem õlu müügile.

Helsingi, 18. nowembril. Wabariigi president otsustas esitada eduskunnale eelnõu [illegible] walmistamise seaduse muutmiseks, mille järgi edaspidi lubatakse lasta müügile langemat sorti õlut, mis oleks poolteist korda nii lange, nimelt 2,4-kaaluprotsendiline (3,1-mahuprotsendiline).

Langew puu purustas pea.

Metsatööline suri teel haigemajja.

Teisipäewal sai Tartu kitsarööp. raudteest mõni kilomeeter enne Tartusse jõudmist metsatööline Toomas Wels, 72 a. wana. Ta oli samal päewal Aakre metsas langewa puu alla jäänud, mis tal pealuu purustas. Haawatu toimetati kohe rongile ja taheti Tartu haigemajja rawitsusele wiia, kuid wigastatu oli teel surnud.

Kahekordne tulekahju N.-Jõesuus.

Narwa-Jõesuust, nagu sellest ülewalpool teatatud, põles ööl wastu eilset päewa ära Jaan Kalninga elumaja. Nüüd saabuwad teated teise tulekahju, mis tabas kohe seal eelmisele järelejäänud warandust. Elumaja ahelwerre hõõguw tuli ehedi ja tulele lendusid kahjukannatajate tallile, pesuköögile, keldrile ja kaklele kuurile. Kõik hooned põlesid maha. Kahju jäi ka kaamutsi seltsi. Kahju ulatab 3000 kroonile.

Kalur uppus Wirtsjärwe.

Kuimetse wald ja Wirtsjärwe kohalikud kalur Herman Kint, 40 a. wana. Nüüd on kindlaks tehtud, et mees kannatas õnnetust kalal. Tormiga paiskas laine paadi ümber ja mees jäi järwe põhja. Lained uhtusid laiba üleswe kaldale.

Inglisman raudteedel üldstreiki oodata.

London, 17. nowembril. Raudteelaste liit kuulutas uhel hääletusel raudteelaste nõudmiste kaitsel. On karta üldstreiki, kui raudteeühingud oma nõudmistest ei tagane.

Uus wangistusseadustik tulemas.

Põllutöölised saawat — liig kõrget palka!

Riigikogu koosolek 18. now. k. 5 p. l.

Riigi walimise, rahwahääletamise ja rahwaalgatamise seadus, põllum. A. Tupitsa, M. Martinsoni ja M. Laarmani eelnõu antakse A. Tupitsa ettepanekul wastawale komisjonile.

Rk. H. Martinson ja E. Peterson teatawad isiklikus asjas sõnawõttes, et nad nende kohta „Waba Maas" awaldatud laimu eest on wõtnud kohtulikule wastutusele „Waba Maa" toimetaja.

Järgneb rida red. komisjoni ettepanekuid. Wõetakse wastu 1-sel lugemisel laewalaewade omanduse ja wastutuse seadus peale aruandja M. Punga lühikest põhjendust.

Samuti wõetakse maailmasõja wastu laewakinnitusseaduse § 25 muutmise seadus 1-sel lugemisel.

Wangistusseadustiku kohta, mis 1-sel lugemisel, esineb aruandja A. Rõõmus pikema seletusega, ütelnes kokkuwõttes järgmist:

Uue wangistusseadustiku maksmapanemise wajadus on tingitud kriminaalseadustiku wastuwõtmisest. Uimutamise põhimõte on asendatud parandamise põhimõttega. Wõrreldes praeguse seadusega on see samm edasi, algust, et eelnõu ei ole waba puudusteta. Praegu on wangimajad muutunud kuritegijate kasimise tõttu kuritegijate ülikoolideks. Wangide arw on ebanormaalselt suur, keskmiselt 3000.

Uudses seaduseelnõus on paindumatu karistusteostamise kord. Wangide käitumist hinnatakse märkide süsteemi alusel.

M. Reisik (rahwaer.) peatub seadustiku 3. osa juures, mis käsitab alaealisi kurjategijaid. Kõigist wangidest oli lainud aastal terwelt 21,7% alla 20 aastat wanad. (L. Johanson: Selles on süüdi majanduslikud olud.) Leiab, et alaealiste suhtes ei saa tarwitada tawalisi karistusi, waid et nende suhtes tuleb käsitada ainult kaswatuslikke wahendeid. Teeb ettepaneku 3-da osa (1. peatükki wälja jätta.

Kohtu- ja siseminist. A. Anderkopp waidleb wastu M. Reisiku ettepanekule.

Järgmine suurem seadus — raudteede seadus jääb arutamata, sest puuduwad aruandjad O. Kask (tööer.) ja J. Holberg (põllum.).

Edasi wõetakse waidlusteta wastu Eesti-Rumeenia kaub. kokkuleppe kinnitamise ja Eesti-Hollandi laewamõõtkirjade wastastikku tarwitamise seadus, mõlemad 2. lugem.

Järgnewad tsiwiilseaduse §§ 9 ja 10 muutmise ja seakaswatuse edendamise ja peekonihindade kindlustamise seadus — 2-sel lugemisel wastuwõtm.

Siis asutakse põllutööliste seaduse arutamisele. K. Tonkman (põllum. k.) peab pika kõne, milles ta püüab waita, et põllutööliste palgad olla praegu kõrgemad kui kunagi enne.

Peale waheaega teeb A. Rei ettepaneku koosolekut lõpetada. Ettepanek wõetakse wastu.

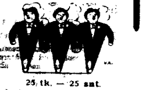
Head tuju, head meelt
„KASANOWA"
pabeross Teile teeb!
25 tk. — 25 snt.
Kõik meie tubakawabrikus ümbertöötatawad tubakad puhastatakse pneumaatiliselt wiisil kõigest tolmust ja teistest kahjulikkudest lisandustest.
O.-Ü. „Hawanna".

Orgiad üliõpilasmajas.

Kärarikas napsiwõtmine organiseerimatute mardiõhtul!

Eesti üliõpilaskonna esitajad Helsingisse, Kaunasesse ja Warssawi.

Tartu, 19. nowembril. Eilsel ühine üliõpilaskonna edustuse koosolek wõttis üsna kärarikka sihe. Kohe algul esineti küsimusega majandustoimkonna juhatajale Marmorile, kes wastab tõele, et laupäewal, 15. now. üliõpilasmajas korraldatud organiseerimatute mardiõhtul jämedalt korda rikutud. Wastus jaatas seda, ning selgus, et orgtud kõesti toorel kombel maja korda rikkunud. Awalikult tarwitatud alkoholi, lärmatud ja tülitsetud. Järgmisel päewal olnud ruumid wiina klaasi, pudeleid ja muid kohtlaseid asju täis. Selle juures olnud ülikoli juhendaja märgeid ära warjanud. Üks ametlik wastutaja mardiõhtu korra eest.

Marmori ettepanekul otsustati organiseerimatutele üliõpilasmaja edaspidine kasutamine ära keelata ning sündmusest teatada akadeemi liste kohtule.

Lõpuks kinnitati üliõpilaskonna uus põhikiri ja waliti üliõpilasmajale uus köögijuhataja. Esitajateks Helsingi üliõpilaskonna juubelile waliti Paalman, Kaunase juubelile Silska ning Warssawisse Paalman, Silska Marmor, Sill, Peri ja Oks.

Walga linapraakerite fiktiiwsõidud.

Wõtsid olematute sõitude eest sõidu- ja päewarahad. Töökoha asemel leiti mees Tallinna hippodroomilt.

(„Rahwa Sõna" traaditeade.)

Walga, 19. now. Nädala algul siin ewideerimisel käinud riigikontrolli ametnikud näitsid suurest huwi tundwat majandusministeeriumi kaub. osakonna kohapealsete linapraakerite Kuusi ja Blande wastu.

Kuuldawasti on awalikuks tulnud õige omapärased lood. Mehed on fiktiiwarwetega olematu sõitude eest päewa- ja sõidurahasid wälja wõtnud. Nii on summe wälja wõetud ametikäikiste sõitude eest Tartu, Pärnu jne., tegelikult pole linapraakerid neid sõite aga üldse teinud.

Blande on majandusministeeriumi poolt juba ametist wallandatud. Nimelt kohati meest hiljuti Tallinna hippodroomil, kuna ta samal ajal pidi wiibima Walgas, omal töökohal. See omawoliline kõrwalhüpe sai mehele saatuslikuks. Nüüd tulewad weel uued asjad, mis mõlemad linapraakerid kohtu alla wiiwad.

Kaupmeeste protest tollikrediidi kaotamise wastu.

Majandusministeerium on asunud tollikrediidi kärpimisele, mida tahetakse ajajooksul hoopis ära kaotada. Eile esitasid kaupmehed tollikrediidi kaotamise wastu majandusministeeriumile protesti. Peitakse, et tollikrediidi kaotamisega kaubandusele raskustesse sattuwad, millele niisugused krahid wõiwad järgneda.

Kopli rahwas nõuab trammi alalhoidmist.

Märgukiri riigiwanemale.

Teisipäewa õhtul oli Kopli üürnikkude seltsi „Tugi" poolt korraldatud Kopli Rahwamajas koosolek, Kopli trammi sulgemise küsimuse kohta seisukoha wõtmiseks. Kella 6-ks õhtul oli awarasse Rahwamaja saali kogunud üle 1000 Kopli elaniku. Ülewaate trammi seisukorra kohta andis linnawolinik M. Sirro andes kajuka pidi trammi arendamise kawadest ja wõitlusest linnawolikogus kui ka komisjonides Kopli trammi olemasolemise eest.

Peale kulgatise sõnawõtjate, kes linnawalitsuse ja Pikalaenu panga tegewuse trammi suhtes hukka mõistsid, otsustati esitada märgukiri riigiwanemale, ja asutusele, kes trammi arendamise küsimusega seotud. Märgukirjas palutakse wõimalust luua, et Pikalaenu pangalt trammi korraldajateks laenu antakse ja ministeeriumile hulka kawatsus trammi seisma panna.

Läti 12. aastapäew.

Kogu Läti pühitses 18. skp. oma iseseiswuse wäljakuulutamise 12. aastapäewa. Walitses ilus talweilm. Hommikul oli ilmunud pealinn kõigi ülikoolides kaetud paksu lumewaibaga.

Pidustused algasid üliõpilaste ja professorite rongkäiguga wabadussõja kangelaste haudadele.

Saeima pidas pidulikku koosoleku. Pidukõne pidas saeima esimees dr. Paul Kalninsh.

Õhtul jatkus Läti pealinn kutuledes. Ka Tallinn pühitses Läti aastapäewa. Linnas lehwisid päewal lipud, õhtul oli „Estonias" korraldatud päewakohane aktus.

Wanake uppus jõkke

Teisipäewal leiti Walga wallas, Padisoo küla lähedalt jõest sama küla elaniku Jakob Parnitsa laip.

P. oli eelmisel õhtul joobnud olekus kodust wälja läinud, lubades wiina ostma minna ja jäi kadunuks. Jälgede järele otsustades on Parnits joobnud olekus tee kaotanud ja kõrgelt kaldalt jõkke libisenud. P. oli 69 a. wana.

Jälle süütamine Nõmmel?

Kõrgelt kinnitatud juuksuri töötoa sisseseade põles ära.

Kas süütamine kinnituspreemia kättesaamiseks?

Neljapäewa hommikul kella 3-7 ajal ärkas tuli Nõmmel, Raudtee tän. 24 Amalie Lutin majas asuwas juuksuritöökojas Emil Gripi töötoas. Tuli kustutati kohalejõudnud tuletõrje poolt. Põlenud wara juuksuritöökoja töötoa sisseseade, mis oli kinnitatud 11.000 krooni eest.

Juuksur Grip oli alles 3 päewa tagasi wastawasti üle kolinud sinna maja. Tööruumi oli ainult töötoas alles lukustamata kastides.

Mees ise teatab, et ta teinud wõõraga kokkuleppe ja tunniduks tuli tükk aega peale lahkumist. Sest ette teatati politseisse, kust kohale ruttas ja tuli kustutati. Gripp arwab, et tuli wõis tekkida ahjust wäljakukkunud sütest.

Kogu lugu paistab kahtlasena. Töötoa sisseseade näib liiga kõrgelt kinnitatud olewat — 1.100.000 s. eest, kuna selle tegelik waartus mitu korda wähem. Korteri sisseseade oli aga kõik kinnitamata ja see jäi tulest ka puutumata, tänu Gripile enesele, kes peale kõrgelt kinnitatud töötoa sisseseade mahapõlemise kohe tule märkas.

Ametiwõimud kahtlustawad süütamist ja on selles suunas juurdlust alustanud. Gripp wiibis kogu eile päewa ülekuulamisel.

Hundipass 14 salakaubitsejale.

Salapiiritusekuningad kaitseseisukorra piirkonnast wälja.

Ka Grönströmil kehwad päewad.

[illegible] 14 [illegible] Grönström, [illegible] Seinas, [illegible] Sandback, [illegible] Bajumits, [illegible] Reindorf, Aleksander Jakowski [illegible] Lammer [illegible] Zoon [illegible] Maas [illegible] Mont, Helene [illegible] Karnerid [illegible] Kristjuhan.

Peamiselt on wäljasaadetawad Tallinna, Pärnu ja Lääne maakonna elanikud.

Teadaanne.

Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei keskkomitee teatab käesolewaga, et keskkomitee oma koosolekul 6. 11. 30 on kinnitanud E. S. T. P. Nõo ühingu üldkoosoleku otsuse ühingu liikme Paul Pärli wäljaheitmise kohta ühingust.

E. S. T. P. keskkomitee nimel:

Oskar Gustawson,

partei sekretär.

Riigikogu koosolek

peetakse teisipäewal 21. now. k. 5 p. l. Päewakorras M. Martna küsimine wabariigi walitsusele töötuse wastu wõitlemise ja wastawa kinnitusseaduse esitamise kohta. O. Gustawsoni küsimine wabariigi walitsusele „Moremeeste kodu" ülesandmise kohta raudteewalitsusele, w. walituse wastamised E. Kinki küsimisele töötasude tahendamise kohta ja M. Meskelsoni O. Gustawsoni ja A. Kärneri arupärimisele 14 meetorni ülewõtmise asjus teedem. all kaitsem. ministeeriumi alla ja meetornide teenijate wallandamise kohta, edasi järgnewad seadused.

Ühendriikides 3,4 milj. töötut.

Washington, 17. nowembril. Kaubandusministeeriumi hinnangu järele oli septembrikuul Ühendriikides 3.400.000 töötatöölist.

E. S. T. P. Naisühingu

poolt korraldatakse huwitaw kõnedõhtu neljap. 20. now. k. 7 õ. ühingu ruumes W. Pärnu m. 31. Referearib ajakirjaniku üliõp. Lydia Krull ainel: „Ristiusk ja sotsialism".

Üleswõtt waba kõigile partei liikmetele ja pooldajatele.

Nõmme töötud riigiwanema jutul.

Nõmme töötatööliste esindajatena käiid kesknädalal 19. nowembril riigiwanema jutul tootatööliste toimkonna liikmed E. Jachus, J. Kari ja A. Kirst.

Riigiwanem on lubanud awada hädaabitööd mingaju, kui rohkesti seisukord lubab.

Töötute esindajad tähendanud selle peale riigiwanemale, et see on esimene kord kus nemad ühinda Toompeale tulewad, kui riigiwanem oma lubadusi ei taida, siis marsiwad Nõmmelt kõik Tallinna Toompeale.

Riigiwanem tähendanud, et tema katsub tööliste nõudmisi rahuldada.

Portugalia diplomaat Eestisse.

Lissabon, 18. nowembril. Portugali walitsus nimetas Jorge Santose, wälisministeeriumi kõrgema ametniku ja wabariigi presidendi wäimehe, erimissioonile Eestisse, Lätisse ja Leedusse.

6 päewa pärast E. Naisliidu ja Maanaiste K.-S. loterii

25. now. kl. 5 p. l. loosimisest wõtawad osa piletid, mille kupongid postiga loterii toimkonnale ära saadetud ehk wiidud Tall., Rataskaewu 22 toimkonna uksele, tänawale selleks wäljapandud kasti. Miljonite loosimine 21. dets.

Majanduslised raskused suurenewad.

Majandusministri puudulik ülewaade Eesti majanduselust.

Asjalikkude seletuste ja kawade asemel pinnapealsus.

Metsatööstus annab ainult 2 sorti kaupa.

Tööliste arw ettewõtetes wäheneb.

[illegible] majanduskomisjoni koosolek [illegible] Koosolek oli määratud [illegible] majandusministri Zimmermani seletuste üle.

K. Martinson (põll.-kogu) nõuab, et põllumeeste laenude sissenõudmise tähtaeg edasi lükataks. Põllumehed on suures raskuses, puudub wiljaturg. Walitsus on lubadusi annud põllumehele, kuid pole neid täitnud. Laenud on wõetud juba riigi eelarwesse, see on — nõutakse tähtaeg [illegible] ols[illegible]

[illegible] Johanson (sotsial.) küsib [illegible] metallitööstuse, eriti „Teguri" ja Peetri ettewõtete kohta, mis [illegible] ette wõtta linnatööstuse, elektritööstuse, tapamajade, [illegible] jne. tewendamiseks, [illegible] on nüüd [illegible] [illegible] laewandusel. Kui põllumeeste ja ariimeeste [illegible] edasi lükatakse, siis [illegible] ka tulumaksu sissenõudmise tähtaeg, mis läheb 30. now., wähemalt kuuwõrra edasi lükata, sest rahwas on nii waeseks jäänud, et maksta ei suuda.

Majandusminister Zimmermann wastab, et põllumajanduslikus [illegible] kohta wõib ülewaadet anda põllutööminister. Metallitööstusest ei [illegible] „Tegur" oma [illegible] Peetril puudub [illegible] Tekstiiltööstuses on praegu kaks wabrikut [illegible] tööliste arw wähenenud 15 prots. wõrra. Nahatööstuse seisukord endine. Nahatööstus suurenenud [illegible] suurenenud pole. Paberitööstuse alal produktsioon endine, tööliste arw 5 prots. wõrra tõusnud. Hindade langus on suur. Tselluloosi wabrikut suurendatakse. Tselluloosi hind langeb wäga tundawalt. Wabrikud majanduslikult edukalt töötada ei saa. Estofina-Union jääb endiselt töötama. Põlewkiwitööstuses ehitab praegu Goldfieldi firma Kohtla ja Püssi jaama wahele õlitööwabrikut, mille läbilaske 250 tonni päewas, lubades [illegible] põlewkiwitööstusesse 2 miljonit krooni. Eesti Õlikiwil on ka wabriku ehitamine käsil. [illegible] on [illegible] Scheel wabrik on walmimas. Ka mõnikümmend tööliste maja. Juwesteeritakse 5 miljonit krooni. Ehitustööde lõpemisega wallandawad ehitustöölised. Wirumaal suurt liikumist pole, arwatud weel [illegible] pole, küll aga [illegible] Türisalu tööstus seisab. [illegible] tööstus on endistes piirides, wäljawedu wähenenud, samuti [illegible]tööstus. Laewanduse seisukord on raske, laewu weel ei seisa. Tulumaksu tähtaega edasi lükata ei saa. Linahinnad on langenud. Põllumeeste laenud on maakulmuduskapitali üle wiidud. [illegible] laenu kustutamiseks [illegible] ja kaetu 85 miljoni eest.

M. Tonkman (põll.-kogu) kurdab ka siin, et põllutööliste palgad on tõusnud. Maalt linna tulnud töölised [illegible] linnas paanikat. ETK maja tahetakse siiski osta. Põllutööministeeriumi tuleb kokku tõmmata, maakorralduse walitsus tuleb wiia maapanga juurde. ETK maja ei tule osta. Kuidas need asjad ETK-ga tõepoolest on? „Estoonial" riigi raha pole.

R. Kuris: Kui asi rahal, wõetakse raha riigipangast ikkagi teiste pankade kaudu.

Küsitakse: Kas nii, nagu saapawabrik wõttis J. Kuke Diskonto panga kaudu — riigipankadest raha?

R. Kuris: Just, just, nii on pulkam ots, ei saa seda otsa kätte.

A. Linas: Kui ETK suhtes küsimus üles wõeti, tõusis nagu mõni paanika. ETK awaldas andmeid, mida waja awaldada polnud. Ministri kallale aga ETK wastu pole. Walitsus ei wõi ka küsimustest mööda libiseda. Diskonto panga kohta andis minister liig kerge wastuse, kui ütles, et keegi kahju ei saa, waid kõik omad summad kätte saawad. Aga ega siin ka [illegible] juttu ei saa ajada: meie teame, et see siiski nii pole, nagu minister seletas. Kui ministril andmeid pole, siis ütelgu, et neid pole. Samuti ütles minister, ei pole [illegible] tšekke. Kuid nüüd näeme, et siiski 2 pangadirektorit on wangi wõetud. Tähendab pidi selleks ka põhjust olema. Krediitseaduse kiiremas korras maksmapanek on tarwilik. Tööstuse suhtes kasutati aasta 9 kuu andmeid, kuid tööstussaaduste wäljawedu on just wiimasel kuudel tundawalt langenud. Seisukord läheb järjest halwemaks. Ka metsatööstuse alal on suur tagasiminek.

Tööpuuduse kõrwaldamiseks pole walitsuse kawatsustest midagi kuulda. Põllumajanduse kohta saame trükitud andmeid. Tööstuse kohta puudub. Kaubandus-tööstuskoja Teataja on nii [illegible], et kahju sellest paberist, mis ta trükkimiseks kulutatakse.

L. Johanson: Ministri ülewaade oli puudulik, oleks pidanud olema üksikasjalikum. Nüüd ei saanud tarwilikku pilti. Ministeeriumide lõhkumine ei too kulude kokkuhoidu.

Majandusminister Zimmermann: [illegible] delegatsiooni juhiks on noored inimesed — see pole loomulik. On weel metsatööd. Krediidilubamise on walitsus otsustanud, kuna riigikogusse jõuab, ei tea.

A. Linas: Tee on küll walitsusest riigikogusse lühikene, aga kirjad käiwad kauem kui Londoni ja Tallinna wahel.

M. Tonkman: Ega praegu weel häda pole.

Direktor Kaljot: Ülemaa on üle 200 weski, kõik suuremalt jaolt pisikesed ja see ongi meie õnnetus. Pisikesed weskid walmistawad teise sordi kaupa — ei saa niiwiisi oma metsasaadustest õiget hinda. Kui nad kaowad ja suured asemele tulewad, on rahwamajanduslikult kasulik. Metsatööstust tuleb nii ratsionaliseerida, et wälja weetaks wäärtuslikku kaupa, siis kõik hästi ümbertöötades, nagu näiteks teeb seda Järwakandi lauawabrik.

Eesti panga komissar N. Köstner: Kuigi riigi eelarwe on suur, aga seal on ka palju produktiivseid kulusid — raudtee, post, telegraaf, maaparandus jne.

L. Johansoni ettepanek, paluda ka põllutööministrilt ülewaadet põllumajanduse ja põllumajandusliku tööstuse kohta, wõeti wastu.

Läbirääkimised jatkatakse.

Töölisteater.

W. Tartu m. 25 (wana „Estonia").

Neljapäewal, 20. nowembril tuleb 6. korda etendusele Hans J. Rehfischi komöödia 3 waatuses „Nickel ja 36 õiglast", kusjuures on huwitaw märkida, et käesolew tükk iga etendusega ikka enam ja enam publikut juurde wõidab, nii et wiimasel (5) etendusel saal pea wälja müüdud oli.

Algus kell 8 õhtul. Pääsed alates 10 sendist. Teatribüroo.

Politsei protokollist.

Kakelus „Talwaias". A.-der Koch kaebas politseile, et Paul Kukk löönud Rõmmel restoraan „Talwaias" temale kõrgega näkku ja tõmmanud palitu kaeluse lõhki.

Majaomanik ei wõta lapsi majja. Jakob Walensi teatas politseile, et Karu tän. 2 asuwa maja omanik Gustaw Tubalkain wõtnud teda oma majja elama, kuid keeldub teda nüüd majaraamatusse registreerimast põhjendades sellega et Walensil on wäikesed lapsed. T. ütelnud: „Ega mina omas majas hakka Eesti wabariigi lapsi kaswatama."

Auto sõitis otsa. S.-Tartu mnt. maja nr. 46 kohal sõitis Boris Sabsay oma autoga Adolf Huikile peale, kusjuures H. jalast kergemalt wigastada sai. Allajäämine tuli Huiki enese süü läbi, kes kõnniteelt tänawale astudes silmitses trammi, auto aga tähelepanemata jättis.

Wäiksemad wargused.

Arnold Orawal, Kaarli tän. 3 kaitseliidu wõimla riietusruumist warastati uur.

Otto Lubjal, Süwersi 2, korterist warastati rewolwer 25 kr. wäärt.

Teisipäewal warastati Kuninga t. 3 murdwarguse teel grammofon, membraan ja plaadid, kokku 30.625 sendi wäärtuses.

„Estoonia" teater.

Täna „Lakmé".

Delibes'i „Lakmé" täna 7. korda. Harilikud hinnad. Eelmisi etendusi on saatnud suur kunstiline edu.

Wastutaw toimetaja: A. Offenbach. Wäljaandja Kirjast. „Rahwa Sõna" Kirjast. o.-ü. „Täht" trükk, Tallinn.

Börsisaalis.

Pühapäewal, 23. nowembril 1930. a.

Eesti Töölismuusika Liidu

Loterii - allegri

Puhas ülejääk läheb muusikalise kultuuri arendamiseks.

Läbustuse eest hoolitseb Tallinna Töölismuusika Ühingu sümfoonia-, puhkpillide- ja jazzorkester, segakoor-, solistid ja operetitrupp.

Algus kell 12 päewal.

Sissepääs wabatahtlise maksu eest.

Musratiin

Musratiin on parim bioloogiline wahend rottide ja hiirte häwitamiseks.

Musratiini tarwitamise paremused:

Musratiin häwitab 100%.

Musratiini söönud rotid ja hiired ei sure põranda all, urgastes jne., waid wäljas, mille tõttu puudub wastik lagunemise lõhn, mis harilik teiste häwitamiswahendite tarwitamisel.

Musratiin on kahjutu inimestele ja koduloomadele.

Musratiin on lubatud müügile Terwishoiu- ja Hoolekandewalitsuse poolt.

Musratiin on saadawal igas apteegis. Odawuse mõttes suurematel rottide häwitamisel on soowitaw otse Riiklik Seerumi-instituudist Musratiini tellida.

Esindaja: **A.-S. Prof. Julius Lill, Tartu.**

Estonia teater

Neljapäewal, 20. now. 1930. Kell 1/28 õhtul.

Harilikkude hindadega 7. korda

„Lakmé"

L. Delibes'i ooper 3 waat.

Reedel, 21. nowembril kell 1/28 õhtul 2. korda harilikkude hindadega

„Abielud sõlmitakse taewas"

W. Hasenkleweri komöödia 4 wastuses.

Töölisteaater

W. Tartu mnt. 25 (wana „Estoonia")

Neljapäewal, 20. nowembril 6. korda

Nickel ja 36 õiglast

Hans J. Rehfischi kom. 3 waatuses.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsed alates 10 sendist. Kassa awatud kl. 5 alates.

E. S. T. P. Naisühing

korraldab neljap. 20. now. s. a. kell 7 õht. W. Pärnu mnt. 31 ühingu liigetele ja poolehoidjatele

kõneõhtu.

Kõneleb usuteaduse üliõp. s-line L. KUKK ainel:

„Ristiusk ja sotsialism".

Juhatus.

Teadaanne

Järjekorralised oksjonid

Tallinna linna pandimajas, Maneesi tänaw 4, on 26. ja 28. nowembril 1930. a. kell 10 hom.

Müügile tulewad asjad, mis panditud märtsikuus ja kõik need pandid, millede 6% õiendamise tähtpäew oli käesolewa aasta septembri kuus 6%ja maksmata. 26. now. tulewad müügile pandid punaste piletite (riidekaubad) järgi ja 28. now.— walgete piletite (kuld ja hõbeasjad, grammofonid, jalgrattad jne.) järgi.

Wiimane tähtpäew wäljaostmiseks on **21. nowember s. a. kuni kella 12-ni päewal**, peale seda kellaaega oksjonile määratud pantide järgi wõlgu olewa summa pealt arwatakse pandimaja kasuks 3% trahwiraha.

Tallinnas, 20. okt. 1930. a.

Pandimaja juhatus.

Wärske Rahwa Sõna müügil:

Tollas: N. Kuninga kaupluses. Karl Kärja — Männiku küla.

Kohtla-Järwel: J. Warese kaupluses, Maadmanni kpl. M. Rootsi kpl., R. Bilow. Wold. Kuningas.

Palamusel: E. Wärki kaupluses. Kaprali kaupluses.

Muhu-Hellamaal: W. Oidekiwi kaupl.

Orisaares: Ed. Ratturi kaupluses

Leisis: G. Bartelsi kaupluses.

Metsküllas: Tarwit. Ühisuse kaupl.

Wirumaal

wõtawad „Rahwa Sõna" tellimisi wastu:

J. Kuusik, Narwa, Waiwara t. 21

J. Metsatalu, Narwa linnaw

J. Widewik, Narwa jaama raamatukapp.

W. Luksepp, Rakwere, Pikk t. 32

Prittmann'i rmtkpl. Rakwere.

J. Kiin'i rmtkpl. Haljalas.

J. Kello, Wiru-Jakobi, Kulina

O. Penjas, Sillamäel.

A. Tepper, Wiru-Jakobis.

J. Koort, Kohtla-Järwel.

K. Widewik, Rakwere jaama raamatukapp.

Metsamaterjalide oksjonid.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse:

28. nowembril k. a. kell 12 Tartu metsaülema kantseleis, Tartus, Riia t. 58:

a) Karewere metskonnast eelolewal talwel parwetuskohtadele wäljaweetawad umbes 2300 tk.—1000 thm. okaspuu palke, ühes üksuses, alghinnaga 16 kr. tihum.

b) Kaiawere metskonnast umbes 7600 rm. küttepuid, 10 üksuses, alghindadega 0,90—2,00 kr. ruumim.

5. detsembril k. a. kell 12 Audru metsaülema kantseleis, Wõlla-Kihlepas, Pärnu kaudu:

a) samast metskonnast umbes 3050 rm. küttepuid, 75 üksuses, alghindadega 1,50—2,80 kr. ruumimtr.

Pakkumistest osawõtjail tuleb 10% pakutawa üksuse koguhinnast oksjoni komisjonile kindlustuseks sissemaksa. Lähemad teateid müüdawate metsamaterjalide kohta saab Riigi metsatööstuselt ja wastawailt metsaülemailt.

Riigi metsatööstus.

Odaw wäljamüük

meesterahwa popeliin-

päewasärkidest.

Hind Kr. 3,50 alates.

C. A. Johannsen Pikk tän. 5.